

статуси, інша – втрачає їх або не досягає. Це є проявом на індивідуально-груповому рівні політичної мобільності. В той же час пересування ресурсу влади, формування груп протистояння також символізують процеси політичної мобільності.

Політична участь громадян є суттєвим чинником впливу на політичний процес в окремій державі й у світі в цілому. Амбівалентність цього чинника полягає в тому, що він може забезпечувати як стабільне функціонування, так і деформацію політичної системи через вплив на процеси політичної мобільності. Тому, необхідність керування та прогнозування політичних процесів потребує подальшого дослідження взаємозв'язку між політичною участю та мобільністю.

Список використаних джерел

1. Хардт М. Империя; [пер. с англ. Г.В. Каменской] / М. Хардт, А. Негри. – М.: Праксис, 2004. – 440 с.
2. Тоффлер Э. Метаморфозы власти: Знание, богатство и сила на пороге XXI века; [пер. с англ.] / Элвин Тоффлер. – М.: АСТ МОСКВА, 2009. – 669 с.
3. Бауман З. Текучая современность / [пер. с англ. С. Комаров, Ю. Асочаков] / Зигмунд Бауман. – СПб.: Изд-во “ПИТЕР”, 2008. – 240 с.
4. Милбрайт У. Типология политического участия, политический протест, абсентеизм [Электронный ресурс] / У. Милбрайт // Учебно-методический проект “Хрестоматия по культурологии”. – Режим доступа: <http://kulturoznanie.ru/politologyabsenteizm>
5. Вайнер М. Политическое участие, стратегия и тактика в политике [Электронный ресурс] / М. Вайнер. – Режим доступа: http://partnerstroib66.ru/politicheskaja_uchastie_strategija_i_taktika.html
6. Ольшанский Д.В. Политическая психология / Дмитрий Ольшанский. – СПб.: Изд-во “ПИТЕР”, 2002. – 576 с.
7. Чемшит А.А. Государственная власть и политическое участие / А.А. Чемшит. – К.: Украинский Центр духовной культуры, 2004. – 528 с.
8. Ирхин Ю.В. Политология: учебник / Ю.В. Ирхин, В.Д. Зотов. – М.: “Юристъ”, 2002. – 511 с.
9. Хантингтон С. Политический порядок в меняющихся обществах; [пер. с англ.] / Сэмюэль Хантингтон. – М.: “Прогресс-Традиция”, 2004. – 240 с.
10. Oberschall A. Conflict and Social Movements / A. Oberschall. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1973. – 371 p.

References

1. Khardt M. Imperiya; [per. s angl. G.V. Kamenskoi] / M. Khardt, A. Negri. – M.: Praksis, 2004. – 440 s.
2. Toffler E. Metamorfozy vlasti: Znanie, bogatstvo i sila na poroge XXI veka; [per. s angl.] / Elvin Toffler. – M.: AST MOSKVA, 2009. – 669 s.
3. Bauman Z. Tekuchaya sovremennost' / [per. s angl. S. Komarov, Yu. Asochakov] / Zigmund Bauman. – SPB.: Izd-vo “PITER”, 2008. – 240 s.
4. Milbraйт U. Tipologiya politicheskogo uchastiya, politicheskii protest, absenteizm [Jelektronnyj resurs] / U. Milbraйт // Uchebno-metodicheskii proekt “Khrestomatiya po kul'turologii”. – Rezhim dostupa: <http://kulturoznanie.ru/politologyabsenteizm>
5. Vainer M. Politicheskoe uchastie, strategiya i taktika v politike [Jelektronnyj resurs] / M. Vainer. – Rezhim dostupa: http://partnerstroib66.ru/politicheskaja_uchastie_strategija_i_taktika.html
6. Ol'shanskii D.V. Politicheskaya psikhologiya / Dmitrii Ol'shanskii. – SPB.: Izd-vo “PITER”, 2002. – 576 s.
7. Chemshit A.A. Gosudarstvennaya vlast' i politicheskoe uchastie / A.A. Chemshit. – K.: Ukrainskii Tsentri dukhovnoi kul'tury, 2004. – 528 s.
8. Irkhin Yu.V. Politologiya: uchebnik / Yu.V. Irkhin, V.D. Zotov. – M.: “Yurist”, 2002. – 511 s.
9. Khantington S. Politicheskii poryadok v menyayushchikhsya obshchestvakh; [per. s angl.] / Semyuel' Khantington. – M.: “Progress-Tradiitsiya”, 2004. – 240 s.
10. Oberschall A. Conflict and Social Movements / A. Oberschall. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1973. – 371 p.

Bezruk A.A., candidate of Political Science, assistant professor of political science, sociology and culture, Kharkiv National Pedagogical University-named G.S. Skovoroda (Ukraine, Kharkiv), brand800@mail.ru

Political participation in the context of the process of political mobility

Analyzed the relationship between political participation and political processes of mobility. It was determined that the main aim of the paper is to analyze the relationship between political participation and political mobility. The main approaches to the analysis of political participation and political characteristics of some mobility, as the political process. Deals with certain features of mutual political participation and mobility in the developed countries and countries that are in the process of transformation.

Outlines the boundaries of the relationship between mass mobilization and political mobility. Established that political participation is ambivalent character and is a significant factor that affects the processes of political mobility. It is alleged that the multivariate nature of political participation in influencing the nature of the political processes of mobility significantly affects the state of the political system, leading to deformities and stable operation.

Keywords: political participation, political mobility, mass mobilization, political system, political status.

Bezruk A. A., кандидат политических наук, доцент кафедры политологии, социологии и культурологии, Харьковской национальной педагогической университет им. Г. С. Сковороды (Украина, Харьков), brand800@mail.ru

Политическое участие в контексте процессов политической мобильности

Проанализирована взаимосвязь между политическим участием и процессами политической мобильности. Определено, что основной целью статьи является анализ взаимосвязи между политическим участием и политической мобильностью. Рассмотрены основные подходы к анализу политического участия и некоторые характеристики политической мобильности, как политического процесса. Освещены некоторые особенности взаимодействия политического участия и мобильности в развитых странах и государствах, находящихся в стадии трансформации.

Определены пределы взаимосвязи между мобилизацией масс и политической мобильностью. Установлено, что политическое участие имеет амбивалентный характер и является значимым фактором, влияющим на процессы политической мобильности. Утверждается, что поливариантный характер политического участия, воздействуя на характер процессов политической мобильности, существенно влияет на состояние политической системы, приводя к ее деформации или стабильного функционирования.

Ключевые слова: политическое участие, политическая мобильность, мобилизация масс, политическая система, политический статус

* * *

УДК 316.485.22:327.8

Вальковець Г. І.

аспірантка кафедри політичних наук, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), hannavalkovets@gmail.com

ВИДИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОТЕСТУ

Розглядаються різні види політичного протесту, які класифікуються залежно від механізмів та інструментів використаних у протестах, причин їх виникнення, організованості, характеру перебігу акцій опору, їх масовості та інших чинників. Автор робить спробу на основі аналізу конкретних політичних протестів визначити рівень конструктивності тих чи інших його форм та з'ясувати їх основні характеристики.

Ключові слова: види політичного протесту, акції протесту, конвенційний та неконвенційний протести.

Українська перманентна соціально-економічна криза вимагає політичних перетворень у відповідь на виклики часу, метою яких повинна бути стабілізація політичного розвитку суспільства. У зв'язку з чим важливим є діалог між громадянами і владою, підтримка суспільством політичного режиму. Високий рівень політичної культури, здатність населення до протесту, наявність легітимних механізмів його здійснення є ознакою зрілості громадянського суспільства, що збільшує імовірність побудови демократичних інститутів та механізмів здійснення влади.

Політичний протест є дієвим способом комунікації між владою та громадянином. Його здатність впливати

на політичний процес залежить від багатьох чинників: ресурсів протесту (правове поле, людські, матеріальні, часові ресурси), сценарію протесту, коридору можливостей спротиву тощо.

Політичний протест є багатовимірним поняттям у політичній науці. Під ним розуміється і факт політичного протистояння та незгоди з позицією влади, який проявляється фактичною дією, і факт внутрішнього несприйняття існуючих у суспільстві політичних цінностей та відносин, що викликає пасивний спротив та не проявляється публічно. Тому вважаємо за необхідне дослідити види політичного протесту, що дасть можливість з'ясувати його сутність як складову процесів демократичного перетворення, визначити його функції та основні характеристики.

Метою даної статті є виокремлення форм політичного протесту на основі критеріїв, що впливають на його сутнісні характеристики.

Спроби класифікувати форми політичної участі робилися низкою вітчизняних науковців (О.Максимова, В.Бортніков). Типологізувався і феномен політичної опозиції: в західній науці основоположними вважаються дослідження Р.Даля, Дж.Сарторі, Х.Лінца, у вітчизняній – такі спроби здійснювали Н.Вінничук, У.Кириєнко, С.Поршаков, С.Телешун, Т.Ткаченко, О.Циганков та ін. [3, с. 51]. Але класифікація явища політичного протесту в українській науці здійснена не була, автори переважно звертали свій науковий інтерес на визначення протестних форм як одного з типів політичної участі, тому автор вважає за потрібне здійснити спробу класифікації феномену політичного протесту як самостійного та значущого явища в політичному житті суспільства на основі критеріїв, які і визначають його модифікації.

Вимоги часу в кожному окремому суспільстві “провокують” той чи інший спосіб політичної участі. Протест є однією з форм політичної участі, тому закономірно, що на характер перебігу протестних акцій впливають ті ж фактори, що спонукають громадянина ходити на вибори, вступати в політичні партії, вдаватися до лобізму. Так, незадоволення соціально-економічним становищем, страх перед майбутнім, всеохоплююча корупція та відсутність результатів боротьби з нею, утиски за національною, мовною, статевою, релігійною ознаками, фактичні характеристики політичного режиму пануючого в державі, геополітичні та геокультурні фактори, обмеження основоположних прав і свобод людини і громадянина, – мають наслідком недовіру до влади, прагнення зміни політичних еліт та пошук нових лідерів. Всі ці чинники змушують громадян висловлювати свою незгоду в тій чи іншій формі.

Протест як соціально-політичний феномен може виражатися в активних та пасивних формах. Активні форми протесту здійснюються переважно публічно та вимагають від учасників діяльній складової: спланувати масову акцію, підготувати атрибутику, запросити групу підтримки, прийти на місце зібрання, вигукувати лозунги, підготувати звернення, підписати петицію і т.і. Як приклад, можна навести мітинги та пікети владних структур, вуличні акції проти політичного курсу. Так, в червні 2014 року в Іспанії при вступі на престол короля Філіпа IV тисячі іспанців вийшли на вулиці з

антимонархічними закликами, оскільки вважають, що монархічна форма правління себе вичерпала.

Пасивні форми політичного протесту не потребують громадської активності. Вони проявляються в ігноруванні виборів (електоральний абсентеїзм), голосуванні проти всіх, політичній аномії (політична апатія та безпорадність). Прояви пасивного протесту значно знижують демократичний потенціал суспільства, що особливо небезпечно для перехідних суспільств. Причинами його можуть бути як індивідуальні мотиви, так і політика владних інституцій. Неявка на виборах в низці країн може каратися штрафами (Австрія, Бельгія), позбавленням виборчих прав або права займати посади на державній службі (Аргентина), а подекуди і ув'язненням (Греція, Туреччина). Пасивність населення, як правило викликана низьким рівнем політичної культури населення, що не сприяє утвердженню демократичних механізмів в процесі прийняття політичних рішень.

Найчастіше проведенню акцій політичного протесту передують певний комплекс заходів по їх плануванню: повідомлення учасників про час та місце проведення, виготовлення атрибутів (плакатів, агіток, написання відкритих листів, закупівля символіки тощо), подання заявки у відповідні органи. Такі акції можна класифікувати як заплановані. Іншим видом політичного протесту є стихійні акції, які виникають спонтанно як реакція на незаконні дії посадових осіб, інших громадян (побиття на вулиці незахищених громадян, перевищення повноважень правоохоронцями, акти вандалізму). Так, 14 червня 2014 року біля посольства Російської Федерації у Києві відбулася акція протесту проти агресивної політики Кремля та російської підтримки дій терористів та сепаратистів, які призводять до загибелі українських громадян та військовослужбовців. Незначна частина протестуючих домовилася про цю акцію заздалегідь через соцмережі. Основна ж маса протестуючих приєдналася до пікету, проходячи повз, чи уже після того, як отримали інформацію про подію зі ЗМІ або від знайомих. Пікет дуже швидко переріс у великий протест, який радикалізувався та перетворився в погром майна й будівлі посольства.

За тактикою та засобами досягнення цілей політичні протести можуть бути конвенційними (законними) та неконвенційними (незаконними). Варто зазначити, що законність протесту поняття відносне і напряму залежить від національного законодавства. Але насильницькі дії чи заклики до застосування насильства під час масових акцій, порушення громадського порядку, розгром адміністративних будівель, – суворо караються згідно юридичних норм у всіх куточках світу. Наприклад, окрему увагу у Великобританії правоохоронні органи приділяють закликам до насильства у соціальних мережах. Так, у 2011 році двоє порушників були засуджені до 4 років позбавлення волі за заклики до участі у масових заворушеннях у мережі “Facebook”.

Згідно Конституції України громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування (ст.39) [1]. Загалом же

ступінь свободи проведення мирних акцій протесту напряму залежить від політичного режиму, встановленого в державі, та рівня виконання державою своїх зобов'язань у сфері гарантування прав і свобод людини і громадянина. Закон Республіки Білорусь “Про масові заходи в Республіці Білорусь” [2] був прийнятий в 1997 році. Існування такого закону в демократичному суспільстві є життєво важливим для нормального перебігу політичного процесу, оскільки гарантує одне з основоположних прав людини. Та практика показує, що неконкретизоване право на свободу зборів призводить до практичної неможливості провести публічні акції, які не до вподоби владі. Задля цього адміністрації міст створюють всілякі перешкоди, то посилаючись на численні обмеження даного права, то на відсутність встановленої процедури. Так, щоб провести масову акцію треба за 15 діб повідомити місцеві органи влади, коли нормою у демократичній практиці є 1–5 діб. Тут простежуються чітка залежність від політичного режиму, оскільки ті протестні ініціативи, що є законними, прийнятними в демократичних суспільствах, піддаються всіляким перешкодам і обмеженням в авторитарних, є повністю забороненими в тоталітарних.

Ще цікавішим виглядає розріз протестів за цими ж критеріями (тактикою та засобами досягнення цілей) у моніторингу Центру дослідження суспільства.

1. **Конвенційні** – відомі і загальноприйняті форми протесту, які не чинять безпосереднього тиску на цілі протесту (наприклад, пікети, мітинги, демонстрації, перформанси).

2. **Конфронтаційні** – протестні дії, що передбачають безпосередній тиск на цілі протесту (“пряма дія”), але не супроводжуються завданням безпосередньої шкоди людям або майну (наприклад, блокування, перекривання руху, страйк, голодування).

3. **Насильницькі** – протестні дії із завданням (або погрозою завдання) безпосередньої шкоди людям або майну (наприклад, побиття або вандалізм) [5].

За масовістю участі у протестах можна виокремити **масові** акції протесту, в яких бере участь значна частина населення та велика кількість громадян підтримує ці дії (Помаранчева революція, “Свромайдан”); **групові** акції, які є виразом спротиву групи населення проти того чи іншого рішення владних структур (“Податковий майдан” 2010 року, студентські протести, протести проти пенсійної реформи); **індивідуальні** акції спротиву проводяться окремими громадянами як реакція на ущемлення їх інтересів (голодування Юлії Тимошенко, скарги громадян до владних органів, протест постраждалого проти рейдерського захоплення його власності і т.д.). До того ж протести можуть бути **короткостроковими** (або **одноразовими**), **довготривалими**, деякі – **періодичними**. Як правило тривалість протестів залежить від досягнення поставленої мети, здатності влади йти на поступки.

Яскравою одноразовою індивідуальною акцією протесту був вчинок Михайла Нодельмана – скрипача, який народився і здобув освіту в Росії, а в даний час живе і працює в Німеччині. 16 березня 2014 року після концерту в Кельнській філармонії музикант розгорнув український національний прапор з написаними на ньому словами “No war” і мовчки тримав його протягом п’яти хвилин.

Варто зосередити увагу і на розподілі політичних протестів на **інституціоналізовані** та **неінституціоналізовані**. Останні здійснюються групами людей, які не є оформленими в інститут влади, що не впливає на його значимість для політичного процесу. Інституціоналізованим протестом можна назвати факт наявності політичної опозиції, в тому числі і парламентської, в політичному спектрі держави. Статус інституту опозиції в національних законодавствах значно різниця: від затвердження його офіційного статусу в Конституції до повної заборони існування в тоталітарних режимах. За взірць широких повноважень та високої конструктивності опозиції можна навести її місце в політичній системі Великобританії. Так, головна опозиційна партія в парламенті Британії отримує статус “Офіційної опозиції Її Величності” та отримує додаткове фінансування. На противагу Уряду опозиційна партія формує “тіньовий” кабінет, члени якого отримують надбавки до депутатської зарплати, а також контролюють роботу міністрів діючого Кабміну та пропонують альтернативні варіанти вирішення державних питань.

На думку автора, неінституціоналізовані протести є більш об’єктивними, оскільки відбуваються у відповідь на суспільний запит. Прагнення до швидких соціально-політичних перетворень, яке є рушійною силою протесту, виростає з відчуття масового невдоволення, неспівпадіння реальності з очікуваннями (стан депривації). Неінституціоналізований протест має безліч типів. Наприклад, його формами можуть бути протести окремих громадян, засобів масової інформації, груп інтересів, промислових корпорацій, громадських та культурних організацій, профспілок тощо.

Опозиція ж є частиною влади, опонує їй в межах владних органів або партійної системи, при тому може бути достатньо лояльною до влади в принципових для громадян питаннях (питання депутатської недоторканості, зміна виборчого законодавства, урізання повноважень тих чи інших владних органів чи питання дострокового припинення повноважень виборних органів).

Залежно від суб’єкта протесту можна виділити його наступні види: **молодіжні**, **підприємницькі**, **робітничі** протести, акції **національних менших** проти дискримінації (як приклад можна навести протести кримських татар проти анексії Криму в березні 2014 року та утиски їх прав як корінного населення даної території), страйки **працівників різних галузей промисловості** та **профспілок** (шахтарів, залізничників, педагогів, науковців, медиків та ін.). Так, молодіжні та студентські протести більш радикальні, протести на транспорті створюють загрозу колапсу мегаполісів, що яскраво ілюструють масові вуличні акції та страйки працівників на транспорті, що проходять в Бразилії під час Чемпіонату світу з футболу 2014 року, оскільки мітингуючи не згодні з політикою уряду надмірних витрат (3 млрд. американських доларів) на проведення Мундіалу.

Відповідаючи на виклики часу, протестний акціонізм, зберігаючи **традиційні** форми (страйки, пікети, мітинги, блокування, петиції, голодування), набуває нових **нетрадиційних (інноваційних)** форм. Зі зростанням значення Інтернет-технологій набули поширення віртуальні форми протесту: хакерські атаки на

електронні ресурси з метою отримання закритої інформації, Ddos-атаки задля блокування їх роботи тощо. Соціальні мережі є платформою для планування акцій протесту. З'явився і новий учасницький феномен хактивізм – хакерство у політичних цілях.

Дейвід Кіркпатрік у своїй книзі “Ефект Facebook” зазначає: “У царині політичного активізму Facebook пропонує фундаментально нове середовище... На думку Цукенберга, ви вже робите подарунок вільному ринковій ідеї, лишаючи на Facebook коментар, приміром, про зусилля Обама в галузі охорони здоров'я. Вважайте, що це дарування думки, ідей, що можуть зміцнити політику [4, с. 392]. “Приєднатися до групи протесту на Facebook – це не стояти в натовпі з транспарантом. Facebook зручніший, тут вас побачать більше людей. Це більше схоже на підписання петиції, яку зразу побачить кожен” [4, с. 393].

Політичний протест є невід'ємною ознакою здорового політичного процесу, атрибутом політичного як такого, тому протест – це не тільки масові акції спротиву на вулицях великих міст, страйки працівників окремих галузей господарства з широким висвітленням у ЗМІ, а і фрондизм у молодіжній чи творчій тусовці, парламентська опозиція, внутрішнє несприйняття окремим індивідом процесів, що відбуваються у державі. Протест залежно від зовнішніх умов та ресурсів здатний трансформуватися з однієї форми в іншу, змінюючи інструменти протесту, а подекуди і початкові цілі, як в сторону радикалізації, так і в сторону пом'якшення вимог. Тому, цілком закономірно, що “чисті” види протесту зустрічаються рідко, зазвичай реальна акція спротиву може мати риси одночасно декількох видів.

Так, узагальнюючи вищесказане, можна зробити висновок, що класифікація політичного процесу здійснюється в основному за біполярною ознакою. Враховуючи поверховість висвітлення у вітчизняній науці даної теми та надзвичайну її актуальність, вважаємо за доцільне поглибити дослідження детермінант, динаміки та еволюції політичного протесту в Україні, що допоможе по-новому осмислити сутність протесту, його форм, закономірностей функціонування та перспектив розвитку в політичній системі.

Важливо розуміти, що громадяни вдаються до різних видів політичної активності, коли можливості традиційної політичної участі вичерпані чи є неефективними. І чим більше факторів впливають на формування протестного потенціалу, тим більше зростатиме потужність протестних акцій, тим більшу соціальну базу вони охоплюватимуть. Важливими є і традиції, які панують у суспільстві. Цим можна пояснити частіші і радикальніші протести в державах демократичної традиції, де відстоювання своїх інтересів є нормою політичного життя, де рівень політичної свідомості вищий ніж в недемократичних режимах, а засоби такого відстоювання вибираються з широкого арсеналу, що сформувався історично та оновлюється у відповідності з вимогами часу.

Отже, перебіг протестів залежить від значної кількості факторів та задля збереження стабільності в суспільстві необхідно залишатися в рамках правового поля, використовуючи лише мирні та законні акції спротиву, що допоможе домогтися позитивних змін в політичному житті. Пасивні та активні практики політичного протесту – це спосіб комунікації між владою та громадяна-

ми, прояви якого можуть різнитися від тихого невдоволення на власній кухні до готовності зі зброєю йти на штурм владних інституцій або й вчинити акт самоспалення в центрі міста.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон Республики Беларусь от 30 декабря 1997 г. № 114–З “О массовых мероприятиях в Республике Беларусь” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p2=2/650>
3. Вінничук Н. Типологія політичної опозиції / Н.Вінничук // Політичний менеджмент. – 2007. – № 3. – С.51–59.
4. Кіркпатрік Д. Ефект Facebook / Д.Кіркпатрік. – К. : Темпора, 2012. – 488 с.
5. Саламанюк Т. Передпомаранчевий синдром: в пошуках нової революції / Т.Саламанюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cedos.org.ua/protests/peredpomaranchevyi-syndrom-v-poshukakh-novoi-revoliutsii>

References

1. Konstytutsia Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Zakon Respubliki Belarus' ot 30 dekabrya 1997 g. № 114–Z “O massovyh meropriyatijah v Respublike Belarus'” [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p2=2/650>
3. Vinnychuk N. Typologia politychnoi opozitsii / N.Vinnychuk // Politychnyj menedzhment. – 2007. – № 3. – S.51–59.
4. Kirkpatrick D. Efect Facebook / D.Kirkpatrick. – K. : Tempora, 2012. – 488 s.
5. Salamanuk T. Peredpomaranchevyi sindrom: v poshukah novoi revoliuzii / T.Salamanuk [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupu: <http://www.cedos.org.ua/protests/peredpomaranchevyi-syndrom-v-poshukakh-novoi-revoliutsii>

Valkovets A.I., postgraduate student of department of Political Science, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kiev), hannavalkovets@gmail.com

Types of political protest

This article discusses the various types of political protest which are classified according to the mechanisms and instruments used in the protests, their causes, organization, nature of the flow resistance of shares, their mass and other factors. The author makes an attempt on the basis of the analysis of specific political protests determine the level of constructability of certain of its forms and to identify their main characteristics.

Keywords: *types of political protest, protests, conventional and unconventional protests.*

Вальковец А.И., аспирантка кафедри політичних наук, Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова (Україна, Київ), hannavalkovets@gmail.com

Виды политического протеста

Рассматриваются разные виды политического протеста, которые классифицируются на основе механизмов и инструментов, с помощью которых они были осуществлены, причин их возникновения, организованности, характера течения акций сопротивления, их массовости и других факторов. Автор делает попытку на основе анализа конкретных политических протестов определить уровень конструктивности тех или иных его форм и выявить их основные характеристики.

Ключевые слова: *виды политического протеста, акции протеста, конвенциональный и неконвенциональный протесты.*

* * *